

Direktionen

Policy för små avloppsanläggningar

Förslag till beslut

Söderåsens miljöförbund beslutar om att fastställa Policy för små avloppsanläggningar. I samband med detta beslut upphävs Policy för bedömning av skyddsnivåer vid tillståndsprovning (2010.2075-43), Policy för tillsyn och provning i avvaktan på utbyggnad av kommunalt VA (2010.2075-15) och Policy för avsteg från åtgärdskrav eller förlängd tid (2010.2075-34) samt tillägg till ovannämnda policys (2010.2075-55).

Beskrivning av ärendet

Miljöförbundet har tagit fram en ny policy som gäller små avlopp. Policyn består av följande bilagor:

Bilaga 1: Bedömning av skyddsnivåer vid tillståndsprovning

Bilaga 2: Anstånd vid förbud för dåliga avloppsanläggningar

Bilaga 3: Tillsyn och provning inom områden som planeras att få kommunalt VA

Tidigare har innehållet i policyn varit uppdelat i tre separata policys.

Den 4 mars 2014 fastställdes Policy för bedömning av skyddsnivåer vid tillståndsprovning. Policyn innehåller riktlinjer för när det ska krävas normal respektive hög skyddsnivå i en tillståndsprovning.

Den 12 mars 2013 fastställdes den senast reviderade versionen av Policy för avsteg från åtgärdskrav eller förlängd tid och senaste tillägget för denna policy fastställdes den 5 maj 2020. Policyn innehåller riktlinjer för när det är skäligt att bevilja längre åtgärdsdagar för ett avlopp som det har fattats ett förbud för.

Den 30 augusti 2011 fastställdes Policy för tillsyn och provning i avvaktan på utbyggnad av kommunalt VA. Policyn innehåller riktlinjer för när det är rimligt att ställa krav om området planeras att anslutas till det kommunala VA-nätet.

Skäl för beslutet

De tre ovannämnda policys är väsentliga i tillsynsarbetet för små avlopp. Men att ha tre separata policys upplevs som rörigt och det blir svårt att hitta rätt. Dessutom är en del av materialet i de befintliga policyerna svårtydligt.

Policyerna behöver vara tydliga och lättillgängliga för medborgare, politiker och tillsynsmyndigheten. En gemensam policy ökar tillgängligheten och ett mer tydligt innehåll ger en mer likartad bedömning från samtliga som använder sig utav den. Därmed finns det skäl att upprätta en ny policy för små avlopp.

Ida Eriksson
Miljöinspektör

Ingrid Bornfeldt Persson
Avdelningschef, Mark och Vatten

Bilaga 1

Bedömning av skyddsnivåer vid tillståndsprövning

Bakgrund

Innan miljöförbundet beviljar tillstånd görs en bedömning över vilka reningskrav som kommer gälla för avloppsanläggningen. Bedömningen görs utifrån vilka förutsättningar som finns där avloppet kommer placeras, exempelvis närhet till känsliga vattendrag eller skyddsvärda naturområden. De olika kraven som kan ställas är beslutade i lagstiftningen och dess följdförfattningar. Denna policy innehåller riktlinjer för hur vi tolkar lagstiftningen och vilken bedömning som bör göras. Utöver policyn finns även kartverket GIS-stöd för små avlopp som Länsstyrelserna har tagit fram som ett hjälpmedel i bedömningen. Det är dock viktigt att komma ihåg att bedömningen alltid ska göras utifrån förutsättningarna för den specifika avloppsanläggningen. Detta innebär att i vissa fall kan vi komma att ställa hårdare krav.

Nationella reningskrav för små avloppsanläggningar finns främst i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten, Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2016:16) om badvatten samt åtgärdsprogram från vattenmyndigheterna Västerhavet och Södra Östersjön. Dessutom har Havs- och vattenmyndigheten tagit fram en vägledning som används inom tillståndsprövningen. Ett viktigt nationellt krav när det gäller små avlopp är att avloppet ska innebära en begränsad belastning för vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status avseende näringsämnen. Statusklassningen finns att tillgå i systemet VISS (Vatteninformationssystem Sverige).

De nationella krav som ställs på avloppsanläggningen delas in i normal och hög skyddsnivå. Dessa skyddsnivåer finns för både miljöskydd och hälsoskydd.

Miljöskydd	
Normal skyddsnivå	Minst 90 % reduktion av organiska ämnen (mätt som BOD ₇)
	Minst 70 % reduktion av fosfor (tot-P)
Hög skyddsnivå	Minst 90 % reduktion av organiska ämnen (mätt som BOD ₇)
	Minst 90 % reduktion av fosfor (tot-P)
	Minst 50 % reduktion av kväve (tot-N)

Hälsoskydd	
Normal skyddsnivå	Utsläpp av avloppsvatten ska inte innebära en risk för smitta eller annan olägenhet som exempelvis lukt. Avloppsanläggningen kommer behöva uppnå kraven som ställs för tillfredställande badvattenkvalitet i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2016:16) om badvatten.
Hög skyddsnivå	Utsläpp av smittämnen ska begränsas kraftigt eller förbjudas helt.

Miljöskydd

Normal respektive hög skyddsnivå för miljöskydd gäller vid nedanstående förutsättningar.

Normal skyddsnivå

Normal skyddsnivå för miljöskydd gäller i samtliga fall där det inte har bedömts att hög skyddsnivå gäller.

Hög skyddsnivå		
Utsläpp till vatten	Utsläpp som sker direkt till en vattenförekomst som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status avseende näringsämnen enligt VISS.	
	Utsläpp till dräneringssystem eller dike som mynnar i en ovannämnd vattenförekomst.	
	Utsläpp till ytvatten som mynnar i en ovannämnd vattenförekomst.	
Utsläpp till mark	Utsläpp till mark inom 100 meter från <ol style="list-style-type: none"> en vattenförekomst som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status avseende näringsämnen enligt VISS eller ytvatten som mynnar i en sådan vattenförekomst. 	
Skyddsvärda naturområden	Utsläpp i eller till skyddsvärda naturområden om syftet med skyddet kan påverkas negativt av små avlopp. Det gäller områden som t.ex.:	
	Nationalparker	Natura 2000-områden
	Naturresevat eller planerade naturresevat	Biotopskyddsområden eller nyckelbiotoper
	Områden som omfattas av naturvårdsprogram eller ängs- och betesmarksinventering	

Hälsoskydd

Normal skyddsnivå för hälsoskydd gäller vid nedanstående förutsättningar.

Normal skyddsnivå

Normal skyddsnivå för hälsoskydd gäller i samtliga fall där det inte har bedömts att hög skyddsnivå gäller.

Hög skyddsnivå

Vid hög skyddsnivå för hälsoskydd förbjuds utsläpp av allt toalettvatten eftersom toalettvatten innehåller den största delen av smittämnen som finns i avloppsvattnet. Hög skyddsnivå för hälsoskydd gäller vid nedanstående förutsättningar.

Hög skyddsnivå

Utsläpp till mark och vatten

Inom primärt skyddsområde för kommunal eller annan större vattentäkt.

Inom 200 meter från en kommunal eller annan större vattentäkt.

Inom 150 meter från en gemensam vattentäkt som betjänar mer än 5 hushåll.

Inom 200 meter av en kommunal badplats, en badplats som omfattas av badvattendirektivet eller en annan större allmän badplats.

På en plats där det inte kan säkerställas ett tillräckligt horisontellt skyddsavstånd från utsläppspunkten till närliggande dricksvattentäkter.

Exempel på olika typer av avloppslösningar

Tabell 1. I tabellen nedan visas olika typer av avloppsanläggningar som klarar kraven för normal respektive hög skyddsnivå avseende miljöskydd och hälsoskydd. En slamavskiljare för hantering av toalettavatten ska vara CE-märkt för hantering av toalettavatten eller motsvarande.

Anläggningstyp	Miljöskydd		Hälsoskydd	
	Normal	Hög	Normal	Hög
Slamavskiljare + infiltration	Ja	Nej	Ja	Nej
Slamavskiljare + kemfällning + infiltration	Ja	Ja	Ja	Nej
Urinsorterande toalett + slamavskiljare + infiltration	Ja	Ja	Ja	Nej
Slamavskiljare + markbädd	Nej	Nej	Ja	Nej
Slamavskiljare + kemfällning + markbädd	Ja	Ja	Ja	Nej
Slamavskiljare + markbädd + fosforfilter	Ja	Ja	Ja	Nej
Urinsorterande toalett + slamavskiljare + markbädd	Ja	Ja	Ja	Nej
Minireningsverk (beroende på reningsgrad enligt prestandadeklaration) + stenkista	Ja	Ja	Ja	Nej
Minireningsverk (beroende på reningsgrad enligt prestandadeklaration) + utsläpp till vatten	Ja	Ja	Nej	Nej
Minireningsverk (beroende på reningsgrad enligt prestandadeklaration) + bakteriereducerande steg + utsläpp till vatten	Ja	Ja	Ja	Nej
Minireningsverk (beroende på reningsgrad enligt prestandadeklaration) + bakteriereducerande steg + utsläpp till mark	Ja	Ja	Ja	Nej
Torrtoalett. Bad, disk och tvätt till slamavskiljare + infiltration	Ja	Ja	Ja	Ja
Toalett till slutna tank. Bad, disk och tvätt till slamavskiljare + infiltration	Ja	Ja	Ja	Ja
Torrtoalett. Bad, disk och tvätt till slamavskiljare + markbädd	Ja	Ja	Ja	Ja
Toalett till slutna tank. Bad, disk och tvätt till slamavskiljare + markbädd	Ja	Ja	Ja	Ja

Länkar

GIS-stöd för små avlopp:

<https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=18cd252deb734d438a3d62882c24475c>

VISS (Vatteninformationssystem Sverige):

<https://viss.lansstyrelsen.se/>

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningar för hushållspillvatten:

<https://www.havochvatten.se/vagledning-foreskrifter-och-lagar/foreskrifter/register-avlopp/sma-avloppsanordningar-for-hushallspillvatten-hvmfs-201617.html>

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2016:16) om badvatten:

<https://www.havochvatten.se/vagledning-foreskrifter-och-lagar/foreskrifter/register-badvatten/badvatten-hvmfs-201214.html>

Åtgärdsprogram från vattenmyndigheterna Västerhavet och Södra Östersjön:

<https://www.vattenmyndigheterna.se/atgarder/distriktens-atgardsprogram.html>

Havs- och vattenmyndighetens vägledning:

<https://www.havochvatten.se/avlopp-och-dricksvatten/sma-avloppsanlaggningar/vagledning-for-provning-och-tillsyn-av-sma-avlopp.html>

Bilaga 2

Anstånd vid förbud för dåliga avloppsanläggningar

Av olika anledningar kan man behöva flytta fram tillfället då förbudet för ens dåliga avloppsanläggning träder i kraft. Därför finns det en möjlighet att ansöka om anstånd för att man ska hinna åtgärda sin dåliga avloppsanläggning.

När anstånd kan beviljas

Anstånd kan aldrig beviljas om avloppsanläggningen orsakar en uppenbar risk för människors hälsa.

Anstånd kan i regel endast beviljas för permanentbostäder som bebos av fastighetsägaren eller uthyrningsbostäder och verksamhetslokaler som kan påvisas stå för den betydande inkomstkällan för fastighetsägaren.

Tiden då förbudet träder i kraft kan maximalt flyttas fram med 5 år i taget. Om man skulle behöva ansöka om anstånd igen får man skicka in en ny ansökan. Vi gör alltid en bedömning i det enskilda fallet om anstånd kan beviljas eller ej. Vanligtvis beviljas anstånd enligt nedanstående förutsättningar:

Ålder

Om fastighetsägaren är över 80 år och bor på fastigheten beviljas anstånd vanligtvis automatiskt. Tiden då förbudet träder i kraft sätts till att börja med till 5 år. Om det fortfarande efter 5 år är samma fastighetsägare och samma boendeförhållanden förlängs tiden automatiskt upp till 5 år till. Detta upprepas fram tills fastigheten byter ägare eller om boendeförhållandena förändras.

Svår privat situation (ej p.g.a. ekonomi)

Vid en svår privat situation som exempelvis svår sjukdom, vård av anhörig eller skilsmässa kan anstånd beviljas om situationen är tillfällig och försvårar åtgärdandet av avloppsanläggningen för stunden. Tiden förlängs med maximalt 1 år i taget. En fastighetsägare som fått anstånd en gång kan få ytterligare anstånd senare.

Ekonomi

För att anstånd ska beviljas p.g.a. ekonomiska skäl ska en av följande förutsättningar uppfyllas:

1. Fastighetsägaren måste lägga upp en tidsplan för hur lång tid som behövs för att spara ihop tillräckligt med pengar.

Åtgärden ska inte vara orimligt dyr och ska vara genomförbar inom rimlig tid. Dokumentation som styrker att fastighetsägaren inte har råd att genomföra åtgärden innan förbudet träder i kraft ska skickas in, t.ex. avslag på låneansökan.

2. Anstånd kan även beviljas vid svår ekonomisk situation kopplad till Covid-19 pandemin eller andra samhällskriser. Situationen ska vara tillfällig och försvåra åtgärdandet av avloppsanläggningen för stunden. Detta gäller t.ex. när en fastighetsägare förlorat sitt arbete, när en fastighetsägare som är egenföretagare fått kraftigt minskad lönsamhet eller när fastighetsägarens sparkapital plötsligt sjunkit mycket i värde.

Eftersom Covid-19 pandemin och andra samhällskriser förväntas vara tillfälliga kan anstånd beviljas med maximalt 1 år i taget. En fastighetsägare som fått anstånd en gång kan få ytterligare anstånd senare.

Gemensamhetsanläggningar

Anstånd kan beviljas vid utredning av gemensamhetsanläggning eftersom det gäller en större utredning och flera fastigheter som ska anslutas. Till att börja med förlängs de förbud som träder i kraft inom 1 år med ytterligare 1 år.

Om det kan uppvisas att arbetet har påbörjats förlängs tiden ytterligare för att arbetet ska hinna slutföras innan förbuden träder i kraft. Tiden förlängs då med 2 år om upp till 15 fastigheter kommer anslutas till anläggningen och med 3 år om det är fler än 15 fastigheter som kommer anslutas till anläggningen.

Totalt kan man få upp mot 4-5 år på sig att färdigställa en gemensamhetsanläggning och längre tid än så kan ges om det behövs av särskilda skäl.

Anslutning till det kommunala spillvattennätet

Planerar man att ansluta sin fastighet till det kommunala spillvattennätet kan anstånd beviljas i upp till 5 år. Detta gäller för fastigheter som ligger utanför verksamhetsområdet och där anslutning inte är möjlig för tillfället. För att få anstånd beviljat måste VA-huvudmannen bekräfta att anslutning kommer att vara möjlig inom fem år.

Samma fastighetsägare för flera avloppsanläggningar

Om en fastighetsägare har tre eller fler anläggningar att åtgärda samtidigt kan anstånd beviljas för att planering och ekonomi ska vara tillräcklig.

Anstånd kan ges för 1 år per anläggning. Anstånd för samtliga anläggningar ges för högst 5 år om antalet anläggningar är mindre än 25. Antalet anläggningar som ska åtgärdas per år delas upp under perioden så att man kan åtgärda ett fåtal anläggningar per år istället för att alla anläggningar ska åtgärdas under samma år. Har fastighetsägaren fler än 25 anläggningar att åtgärda ska minst 5 anläggningar per år åtgärdas.

Hur man ansöker om anstånd

Ansökan om anstånd ska göras skriftligen med undantag från de som är 80 år eller äldre som får anstånd automatiskt. Ansökan ska inkomma till miljöförbundet ca 2 månader innan förbudet träder i kraft.

Ansökan ska innehålla:

- Fastighetsbeteckning och adress där avloppet finns. Vi behöver veta vilket avlopp och förbud det handlar om.
- En motivering till varför fastighetsägaren söker om anstånd. Bifoga gärna relevanta bilagor som styrker motiveringen, till exempel avslag på låneansökan eller yttrande från VA-huvudmannen.

Avgift

Vi tar betalt för handläggning av ansökan om anstånd. Avgiften tas ut enligt gällande timtaxa och vi tar betalt för all tid vi har lagt ner för att handlägga ansökan oavsett utfall.

Bilaga 3

Tillsyn och prövning inom områden som planeras att få kommunalt VA

Kommunalt VA inom 10 år

Miljöförbundet bedriver inte aktiv tillsyn i områden som planeras att anslutas till det kommunala VA-nätet inom 10 år. Tillsyn kommer att bli aktuellt först om fastighetsägaren inte ansluter sig till det kommunala VA-nätet trots att deras fastighet ingår i verksamhetsområdet.

Om ansökningar om tillstånd för små avloppsanläggningar kommer in i samband med bygglov eller där den befintliga avloppsanläggningen har slutat fungera helt kan tillfälliga lösningar med tidsbegränsade tillstånd övervägas i avvaktan på anslutning. Däremot ska inte tillstånd beviljas i de fall avloppsanläggningen utgör en risk för människors hälsa även om det är tillfälligt.

Kommunalt VA om 10-20 år

Miljöförbundet kommer bedriva tillsyn i områden som planeras att anslutas till det kommunala VA-nätet om 10-20 år. Krav kan komma att ställas på att dåliga anläggningar åtgärdas om vi bedömer att avloppsfrågan kan lösas utan kommunalt VA. Om vi bedömer att avloppsfrågan endast kan lösas med kommunalt VA kommer vi inte att ställa några krav på åtgärder. I dessa tätbebyggda områden kan det även bli svårt att bevilja nya tillstånd.

Kommunalt VA efter 20 år

Miljöförbundet kommer bedriva tillsyn i områden som inte planeras att anslutas till det kommunala VA-nätet inom 20 år. Krav kommer ställas på att dåliga avloppsanläggningar åtgärdas. Dessa områden kommer att prioriteras enligt samma riktlinjer som områden där kommunalt VA inte planeras. Det kan bli svårt att åtgärda de små avloppsanläggningarna i dessa områden då det ofta är tätbebyggt och nära till dricksvattentäkter.